

Yttrande över betänkandet "Fri att leka och lära – ett målinriktat arbete för barns ökade säkerhet i förskolan" (SOU 2013:26)

(Dnr U2013/2590/S)

Sammanfattning

Skolinspektionen är sammanfattningsvis positiv till utrednings förslag om att tydliggöra huvudmannens ansvar för att det bedrivs ett målinriktat arbete med barns säkerhet i förskolan. Skolinspektionen är också positiv till att det målinriktade arbetet kompletteras med ett krav på att systematiska och kontinuerliga åtgärder ska vidtas för att öka säkerheten. Skolinspektionen delar utredningens bedömning om att Skolverket i egenskap av statistikansvarig skolmyndighet är en naturlig mottagare av huvudmannens sammanställningar av förskolechefernas rapportering.

Skolinspektionen yttrar sig nedan enbart över de områden i betänkandet där inspektionen har synpunkter.

6.2 Ett målinriktat arbete för barns säkerhet i utbildningen

Skolinspektionen delar utredningens bedömning om behovet av att tydliggöra huvudmannens ansvar för att det bedrivs ett målinriktat arbete för barnens säkerhet i förskolan och tillstyrker att det förs in en ny bestämmelse i 8 kap. skollagen som tydliggör detta ansvar.

Skolinspektionen är vidare positiv till att det målinriktade arbetet kompletteras med ett krav på att systematiska och kontinuerliga åtgärder ska vidtas för att förbättra säkerheten i utbildningen.

Skolinspektionen vill i detta sammanhang peka på vikten av att tydliggöra vilka mål huvudmannen ska rikta mot. Utredningen menar att arbetet med barnens säkerhet i förskolan i första hand bör ha som inriktning att förebygga och förhindra olyckor och tillbud (se bl.a. sid 84). En miljö fri från olyckor och tillbud är enligt Skolinspektionen en förutsättning för att kunna säkerställa barnens rätt till en stimulerade och kreativ miljö som lockar till lek, utveckling och lärande. Utredningen hänvisar vidare till att vägledning för arbetet kan hämtas i Skolverkets allmänna råd avseende förskolan och arbetet mot bl.a. kränkande behandling. Arbetet med kränkande behandling är emellertid tydligt förankrat i läroplanen för förskolan bl.a. i strävansmålen - motsvarande förankring kring säkerheten finns däremot inte. Enligt läroplanen ska "förskolan erbjuda barnen en trygg miljö som samtidigt utmanar och lockar till lek och aktivitet". En säker miljö är således en förutsättning för att förskolan ska kunna ge barnen den verksamhet som de har rätt till.

6.2.6 Olyckor och tillbud

Skolinspektionen tillstyrker förslaget om att förskolechefen systematiskt ska rapportera olyckor i utbildningen till huvudmannen, men är tveksam till att rapporteringen även ska omfatta tillbud utifrån den definition som utredningen föreslår. Ett tillbud innebär enligt utredningens mening en konkret risk för olycka. Olycka definieras som en skadehändelse som innebär att personalen bedömer att barnet behöver lämna förskolan och att vårdnadshavaren behöver ta över ansvaret för barnet. Den föreslagna definitionen av tillbud innebär enligt Skolinspektionen att rapporteringsskyldigheten blir alltför omfattande. Ett barn som springer i vägen för en gunga, klättrar för högt i ett träd eller för en kort stund är utom förskolepersonalens synhåll, kan utgöra en konkret risk för olycka och omfattas då av rapporteringsskyldigheten. Skolinspektionen menar att det finns en klar risk för att en alltför omfattande och subjektiv rapporteringsplikt motverkar sitt syfte och leder till osäkerhet och otydlighet istället för att ge kunskap om i vilken omfattning och varför barn faktiskt skadas i förskolan.

Borås kommun finns omnämnd i betänkandet, som ett exempel på en kommun med relativt lång erfarenhet av omfattande skaderapportering (se avsnitt 4.3.2). Skolinspektionen genomförde under våren 2013 tillsyn av förskolorna i Borås kommun (dnr 43-2012:5404). Såväl personal i förskolan som föräldrar har i intervjuer och samtal med Skolinspektionens inspektörer gett uttryck för att rapporteringssystemet haft brister och att det förelegat oklarheter om vad som skulle rapporteras till kommunen.

9.2.1 Ett målinriktat arbete

Utredningen anser att förslaget om ett målinriktat arbete är ett förtydligande av gällande lagstiftning som varken kommer att medföra nya arbetsuppgifter för förskolorna eller en ökad kostnad för huvudmännen. Förslaget ska säkerställa att arbetet med barnens säkerhet bedrivs i alla förskolor inom ramen för det redan befintliga kvalitetsarbetet. Skolinspektionen menar att det finns en otydlighet i vad utredningen avser att man i praktiken uppnår med lagförslaget om det varken kommer att innebära nya arbetsuppgifter eller kostnader. Skolinspektionen anser att det behöver förtydligas i det fortsatta beredningsarbetet.

I ärendets slutliga handläggning har rättschefen Marie Axelsson deltagit.

Peter Ekborg
Biträdande generaldirektör

Sofia Wirlee
Jurist